

Stichting Pensioenfonds TNO

Life & Pension

17e jaargang – nummer 1 – februari 2017

2017: een jaar met onzekerheden

Het belooft een spannend jaar te worden:

- De verkiezingen in zowel Frankrijk, Duitsland als Nederland: wat levert dat op?
- De terugtrekking van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie, hoe krijgt dat verder vorm?
- Wat gebeurt met de sluimerende bankencrisis in Italië? Een (nieuwe) Italiaanse of internationale economische neergang?
- Donald Trump als nieuwe president van Amerika. Maakt hij zijn beloften waar of rollen we van het ene incident naar het andere?

Het zijn allemaal onzekerheden die grote economische gevolgen kunnen hebben met effect op de rente en de beurskoersen. Zo zag je dat na de verkiezing van Trump op 8 november 2016 de rente fors begon te stijgen. Dat was op de korte termijn gunstig voor onze dekkingsgraad. Maar houdt die rentestijging stand? En leidt het programma van meneer Trump tot een hogere inflatie in Amerika? Wat gaan wij er dan in Europa van merken? En dit is nog maar een van de onzekerheden van 2017; al is het misschien de belangrijkste.

Daarom...

Een pensioenfonds moet overal op voorbereid zijn. We doen dit door te zorgen dat de beleggingen voldoende gespreid zijn en door alert te blijven op alle ontwikkelingen. De toekomst laat zich nu eenmaal niet voorspellen. Voor mij staat wel vast dat het op vele fronten een spannend jaar zal worden. Ik probeer u door het jaar heen zo goed mogelijk op de hoogte te houden door ieder kwartaal een bericht op onze website te plaatsen. Ik nodig u graag uit om die berichten te lezen.

Tot slot wens ik u - ondanks alle onzekerheden - een goed 2017!

Kostijn van Gerven,
directeur

Colofon

Life & Pension is een uitgave van Pensioenfonds TNO voor deelnemers en pensioengerechtigden.

Tekst: Pensioenfonds TNO i.s.m. Ernestien Honning

Vormgeving: mariëtte jongen vormgeving

Fotografie: Chantal Vluggen, Shutterstock, iStock

Illustratie p.2: Margot Senden

Redactie

Heeft u vragen of suggesties met betrekking tot Life & Pension, stuur dan een e-mail naar info@sp.tno.nl. Bellen kan ook, naar 070 413 8602, of stuur een brief naar Pensioenfonds TNO, Redactie Life & Pension, Postbus 7018, 2280 KA Rijswijk

Druk: Quantes

Opplage: 2.700 exemplaren

Rechten

Niets van deze uitgave mag worden overgenomen of vermenigvuldigd zonder toestemming van Pensioenfonds TNO. Aan de inhoud van deze Life & Pension kunnen geen rechten worden ontleend.

Personalia

Bestuur

Werkgeversleden

ir. Dick Schmidt (voorzitter)

dr. ir. Hans Boumans

mr. drs. Cis Marring RA

Rien Paulus

Deelnemersleden

drs. Hans Veltman (plaatsvervangend voorzitter)

dr. Frank Phillipson RTD (secretaris)

Iris Blankers MSc

Nancy Westerlaken MSc

Pensioengerechtigdenleden

dr. Kees Ekkers

drs. Joop Ruijgrok MBA

Directie

drs. Kostijn van Gerven (directeur)

mr. Arie van Luijk (adjunct-directeur)

Uniform Pensioenoverzicht 2017

Stand per 31 december 2016

4

Heeft u straks voldoende pensioen?

Een huis kopen: twee tips!

Feit of fabel

In dit nummer...

Heeft u straks voldoende pensioen?	4
Het verhaal van Iris Blankers	5
Een huis kopen: twee tips!	6
Vragen over beleggen in fossiele industrie	7
Feit of fabel	7
Antwoorden 'Feit of fabel'	8
De innovatiekracht van het pensioenfonds	8
Tussenstand tot en met januari 2017	9
eTNOs heeft iets op het hart	10
Haal de bezem door uw financiën	10
Overleden pensioengerechtigden	11
Kort nieuws	12

Heeft u straks voldoende pensioen?

Zo kunt u dat berekenen

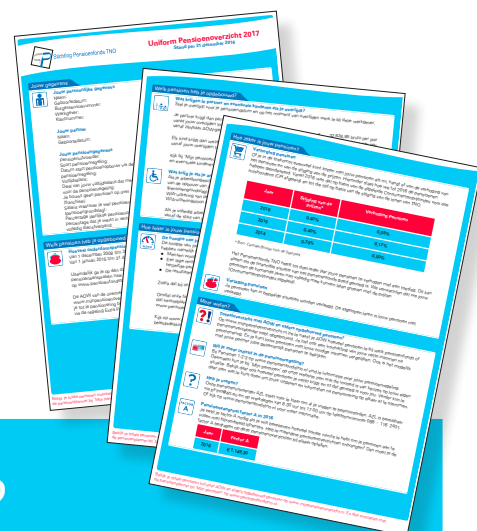

Het is goed om te bepalen of u straks voldoende pensioen heeft.

We helpen u daarom graag op weg.

Het kost wel even tijd. Het grote

voordeel is: als u dit eenmaal heeft gedaan, dan is het de volgende keer nog makkelijker.

Nieuwe UPO

Voor eind april ontvangt u uw UPO 2017, ook wel uw Uniform Pensioenoverzicht. Uw UPO is een jaarlijks overzicht van hoeveel pensioen u heeft opgebouwd. De nieuwe opzet van uw UPO geeft meer overzicht, inzicht en actie. Dat vinden we belangrijk. In de brief die bij uw UPO zit, leest u er meer over.

Stap 1

Wat zijn uw verwachte inkomsten als u met pensioen gaat?

- Bekijk bij 'Mijn pensioen' op de site hoeveel pensioen u straks krijgt. Dit staat ook op uw UPO.
- Bekijk de hoogte van uw AOW op www.mijnpensioenoverzicht.nl.
- Check op die site ook of u elders nog pensioenen heeft staan.
- Heeft u een partner? U kunt dat aangeven op www.mijnpensioenoverzicht.nl, zodat u het eventuele pensioen van uw partner kunt meenemen in de berekening van uw verwachte inkomsten.

Stap 2

Wat zijn uw verwachte uitgaven?

- Maak een inschatting van uw verwachte kosten? Dit is het meeste werk. Maak een overzicht en denk bijvoorbeeld aan de kosten voor huur/hypotheek, onderhoud, gas/water/licht, auto/vervoer, verzekeringen, internet/telefoon, gemeente etc.
- Hoeveel wilt u daarnaast nog te besteden hebben? Bijvoorbeeld voor hobby's, boodschappen, kleding, uitjes, etc.

Stap 3

Vul de berekening hieronder in. Wat is de uitkomst? Als blijkt dat u meer uitgaven verwacht dan inkomsten, dan kunt u overwegen om uw pensioen aan te vullen. Dat kan bijvoorbeeld via banksparen, een verzekering – bijvoorbeeld een lijfrente – of de extra pensioenregeling van het pensioenfonds. Dat is een vrijwillige keuze.

De berekening

1. Verwachte inkomsten	€.....
2. Verwachte uitgaven	€.....-
3.	€.....

Hoe zeker is uw pensioen...

De hoogte van uw pensioen staat (helaas) niet vast. We verwachten dat we uw pensioen de komende jaren niet volledig mee kunnen laten groeien met de stijging van de prijzen. Het gevolg is dat uw pensioen daardoor misschien te laag is. Het is daarom goed om een keer per jaar te kijken of uw pensioen straks hoog genoeg is.

UPO-tip partnerpensioen

Uw pensioen is meer dan alleen een 'spaarpot' voor als u stopt met werken. Stel u komt voor die tijd te overlijden, dan zorgen wij dat uw partner (vanaf dat moment!) een aanvulling krijgt op zijn of haar inkomsten. Dat is het *partnerpensioen*. Is dat hoog genoeg? Nee, dan kunt u dat via banksparen, een verzekering of de extra pensioenregeling (indirect) aanvullen.

Belastingtip: factor A

Op uw UPO staat de factor A. Dit is uw jaarlijkse pensioenaangroei. U heeft de factor A nodig voor uw belastingaangifte als u een lijfrente heeft. • Hoe zit dat? Tot een bepaald maximum kunt u premies voor een lijfrente aftrekken van uw inkomen. U kunt dat op de site van de Belastingdienst berekenen met uw factor A en de Rekenhulp Lijfrentepremie.

FACTOR
A

• NB Uw factor A van 2016 (zie UPO 2017) is voor uw belastingaangifte van 2017.

Iris Blankers: "Je hoort wel eens 'het is op als wij met pensioen gaan'. Dat idee wil ik wegnemen. Je bouwt recht op pensioen op en dat geld is voor je gereserveerd. Ik hoop dat mensen er meer vanuit gaan dat dat goed geregeld is."

Daarom ga ik in het bestuur van het pensioenfonds

Deze zomer is Iris Blankers verkozen als nieuw werknemerslid. Ze volgt Jan-Willem Vethaak op die met pensioen is gegaan. Behalve de werknemers (4 leden) zijn ook werkgevers (4 leden) en pensioengerechtigden (2 leden) in het bestuur vertegenwoordigd. Net voor Iris' eerste officiële bestuursvergadering in januari hebben we haar geïnterviewd. Vol overtuiging en enthousiasme vertelt Iris haar verhaal.

"Al eerder had ik mijn belangstelling getoond in het bestuur van het pensioenfonds. Toen kreeg ik het advies bestuurservaring op te doen. Daarom ben ik actief geworden in de OR van TNO. Dat blijkt erg interessant, leuk en leerzaam. En nu ben ik dus verkozen. Met veel plezier start ik als bestuurslid bij het pensioenfonds."

Een TNO'er die pensioenen interessant vindt... Hoe zit dat?

"Ik werk in Den Haag op de afdeling Strategic Business Analysis. Daar houd ik me bezig met de economische aspecten van innovaties. Deze leuke baan wilde ik graag combineren met een ander interessegebied van mij: de pensioenwereld. Deze interesse is ontstaan tijdens mijn studie econometrie. Bij pensioenen komen

veel aspecten samen: beleggen, risico's, uitkeren, communicatie, maar ook solidariteitsvragen. Hoe zorg je voor elkaar en hoe ver willen we daarin gaan?"

Wat voeg jij toe?

"Wat ik onder meer toevoeg aan het bestuur is diversiteit. Natuurlijk zit je voor iedereen in het bestuur, maar het perspectief van jongeren is wel iets wat ik meebreng. Dat is belangrijk bij het maken van evenwichtige keuzes. Daarnaast heb ik een actuariële achtergrond die goed van pas zal komen. Verder hoop ik eraan bij te dragen dat mensen een meer positieve kijk op hun pensioen krijgen en merken dat hun rechten goed worden behartigd door het pensioenfonds."

Wat vind jij van ons pensioenstelsel?

"Vergeleken met de landen om ons heen is het hier goed geregeld. Wel komt er vernieuwing aan; dat is noodzakelijk. De samenleving wordt steeds individualistischer en dat zie je in de pensioendiscussie. Hoe ons stelsel eruit moet komen te zien, is dan ook een belangrijk verkiezingsthema in maart."

Inmiddels ben je gestart?

"Ja, nadat ik in augustus ben verkozen volgden de goedkeuringsprocedure van DNB en diverse cursussen. Verder heb ik me ingelezen en ik heb een aantal vergaderingen bijgewoond als aspirantlid. Deze beginperiode is boeiend en intensief. Uiteindelijk zal ik gemiddeld een dag per week bezig zijn met mijn bestuursfunctie. Hoewel het afhangt van de onderwerpen die er spelen."

Tot slot iets heel anders: wat ga jij op je eerste pensioendag doen?

"Dat is nog ver weg. Maar als ik vitaal genoeg ben en meer tijd heb, wil ik graag leren golfen. Het sportieve en sociale aspect, spreken me erg aan. Nu tennis ik, ook heel leuk en minder tijdsintensief. Verder reis ik graag en mijn man en ik hebben sinds kort twee jonge kittens. Dat is ontzettend leuk. We noemen ze 'de bengels' en dat is niet voor niets..."

Een huis kopen: twee tips!

Wat heeft het kopen van een huis te maken met uw pensioen? Meer dan u denkt. Zonder in te gaan op ingewikkelde details, leggen we het uit aan de hand van twee praktische tips. Of beter gezegd: twee vragen. We willen u daarmee helpen om stil te staan bij uw financiële toekomst, zodat u beslissingen kunt nemen waar u later profijt van heeft. Uiteindelijk gaat het er namelijk om wat er onder de streep staat als u met pensioen gaat. Wat zijn dan uw totale inkomsten en uitgaven. Oftewel: kunt u rondkomen. Dat geldt niet alleen voor nu, maar zeker ook voor later.

1. Is uw huis hypotheekvrij als u met pensioen gaat?

Als u geen inkomsten meer heeft uit uw werk en uw hypotheek moet nog wel worden betaald als u met pensioen gaat, dan is dat mogelijk een flinke kostenpost. Dan hebben we het overigens nog niet over het eventuele risico van het wegvallen of afbouwen van het voordeel van hypotheekrenteaftrek. Is uw huis volledig afgelost als u met pensioen gaat, dan woont u als het ware gratis. Hoewel er natuurlijk nog wel andere woonkosten zijn, zoals onderhoud, energie, verzekeringen etc.

2. Moet u uw huis 'opeten' als u met pensioen gaat?

Het geldt dat in uw huis zit, zit niet in een spaarpot maar 'in bakstenen'. Als u dat geld eigenlijk nodig heeft als u met

pensioen gaat om uw inkomsten mee aan te vullen, dan moet u eerst uw huis verkopen. Hoeveel is de opbrengst? En hoe lang kunt u daarvan leven? Het is goed om daarnaar te kijken. Tegelijkertijd moet u er rekening mee houden dat u nieuwe woonlasten krijgt in de vorm van huur of een nieuwe hypotheek; uw huis is immers verkocht.

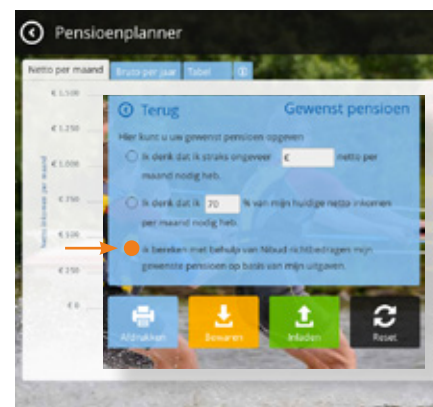
Voorkom een tekort

Belangrijkste is dat u uw verwachte inkomsten en uitgaven in kaart brengt. Zie pagina 4 of gebruik de Pensioenplanner bij 'Mijn pensioen' op de site van het pensioenfonds. Met de Nibud richtbedragen bij de pensioenplanner kunt u vrij eenvoudig berekenen wat de gewenste hoogte is van uw pensioen. Dit is de onderste optie.

Zijn de inkomsten en uitgaven in balans, dan zit u goed. Zijn uw kosten voor levensonderhoud echter te hoog als u met pensioen gaat? Overweeg tijdig een oplossing die het best bij uw situatie past; een pensioentekort moet u hoe dan ook zien te voorkomen. Kijk bijvoorbeeld of het mogelijk is om uw hypotheek tijdig af te lossen of vul uw pensioen vrijwillig aan met extra pensioen. Via zowel uw hypotheek als uw pensioen, kunt u sparen voor later.

Wilt u meer weten over extra pensioen? Kijk bij 'de regeling' op www.pensioenfondstno.nl welke keuzes u heeft. Een daarvan is extra pensioen opbouwen.

Brieven met vragen over beleggen in fossiele industrie

Wij hebben brieven ontvangen van deelnemers met daarin een oproep voor een fossielvrij pensioen en de vraag hoe we investeringen in fossiele industrie zo snel mogelijk afbouwen. Wij waarderen deze betrokkenheid en willen graag onze reactie geven.

Onze verantwoordelijkheid als pensioenfonds

Allereerst zijn we ons erg bewust van onze verantwoordelijkheid als pensioenfonds. Verantwoord en duurzaam beleggen vinden we belangrijk. We volgen de ontwikkelingen op dit gebied nauwgezet en kijken

hoe we binnen de mogelijkheden die we hebben kunnen handelen. Op dit moment hanteren we de Global Compact Principles van de United Nations en spreken de organisaties die voor ons werken aan op hun verantwoordelijkheid. Verder wegen we jaarlijks af of aanpassingen in onze beleggingsportefeuille nodig zijn. Een afweging om de fossiele industrie niet volledig uit te sluiten is dat ze een belangrijke rol speelt bij de energietransitie.

Wilt u meer weten? Op de site vindt u meer informatie over ons beleggingsbeleid en de beleggingsbeginselen die we hanteren.

Feit of fabel

Voorkom dat u voor verrassingen komt te staan. Het pensioen dat u opbouwt via uw werk is een aanvulling op uw AOW. Samen vormen ze de inkomsten op het moment dat u stopt met werken. Het is belangrijk om te weten of uw pensioen voldoende is en welke aspecten impact hebben op de hoogte van uw pensioen. In 'Feit of fabel' belichten we een paar punten. Dus doe mee. Test uw kennis en ontdek interessante aspecten van uw pensioen. Kijk voor het juiste antwoord op pagina 8.

1. Verlof nemen heeft geen impact op uw pensioen.

- ☐ Ja, dat is een feit.
- ☐ Nee, dat is een fabel.

2. Als u gaat scheiden, krijgt uw partner de helft van uw pensioen.

- ☐ Ja, dat is een feit.
- ☐ Nee, dat is een fabel.

3. Het Pensioenfonds TNO heeft veel geld en toch zijn het financieel moeilijke tijden.

- ☐ Ja, dat is een feit.
- ☐ Nee, dat is een fabel.

Lees de antwoorden op pagina 8.

Antwoorden 'Feit of fabel'

Stelling 1: fabel en feit

Alleen *onbetaald verlov* heeft namelijk impact op uw pensioen. Als u onbetaald verlov neemt, stopt uw pensioenopbouw tijdelijk. Wel is het mogelijk om op eigen kosten uw pensioenopbouw door te laten lopen. Lees op de site van het Pensioenfonds TNO bij 'De regeling' hoe u gebruik kunt maken van de keuze om vrijwillig Extra Pensioen op te bouwen. Bij betaald verlov gaat uw pensioenopbouw gewoon door.

Stelling 2: feit

Inderdaad. Niet iedereen realiseert zich dat, maar als u gaat scheiden krijgt uw partner volgens de wet de helft van uw pensioen dat u heeft opgebouwd tijdens de periode dat jullie getrouwd waren. Scheiden heeft dus grote financiële consequenties voor uw pensioen. Tenzij u onderling andere afspraken heeft gemaakt. Lees op de site van het Pensioenfonds TNO bij 'De regeling' en 'wanneer in actie komen' meer over scheiden en uw pensioen.

Stelling 3: feit

Het lijkt misschien vreemd: het pensioenfonds heeft veel geld, maar toch is het financieel moeilijk. Het is ingewikkeld om alle details uit te leggen. Maar waar het op neer komt is dat pensioenfonds door de lage rente veel geld nodig hebben om alle pensioenen van nu tot in de toekomst uit te kunnen keren. Dat is zelfs zo veel, dat het vermogen te weinig kan zijn. Bij het Pensioenfonds TNO is het gelukkig nog niet kritiek.

De innovatiekracht van het pensioenfonds

Sfeerimpressie 75 jaar Pensioenfonds TNO tijdens jubileumcongres 17 november 2016

Tussen de strandbeesten van Theo Jansen in het Museum Prinsenhof in Delft kwamen geschiedenis en innovatie van het pensioenfonds op een bijzondere wijze samen. Elke spreker wist een mooi aspect van het pensioenfonds te benoemen. Stuk voor stuk aspecten die ook gaan over onze toekomst...

Dick Schmidt (voorzitter van het bestuur) memoreerde onder meer de TNO'ers die gedreven door inhoud en maatschappelijke betrokkenheid 75 jaar geleden het initiatief namen om het Pensioenfonds TNO op te richten.

Bert Boertje (Divisiedirecteur Toezicht Pensioenfonds bij DNB) had het over de stormen die we in het verleden hebben doorstaan en de innovatiekracht die we nodig hebben voor de toekomst. Paul de Krom (voorzitter Raad van Bestuur en CEO van TNO) sprak over de innovaties van TNO en het gemeenschappelijke aura van vertrouwen dat zowel TNO als het Pensioenfonds TNO heeft.

Simone van Trier (dagvoorzitter) sprak vervolgens met een aantal deelnemers en een pensioengerechtigde: Loek Nijsten, Marianne de Wolff en Walter Frankvoort. Het was een toepasselijke, persoonlijke afsluiter want uiteindelijk draait het pensioenfonds om mensen. Tot slot dank aan alle collega's van TNO voor het mooie cadeau. Cis Marring (lid van Raad van Bestuur en CFO) kwam het onlangs overhandigen aan Dick Schmidt (voorzitter bestuur) en Kostijn van Gerven (directeur) van het pensioenfonds.

Tussenstand tot en met januari 2017

Als u met pensioen gaat (of al bent) moet er voldoende geld zijn om de pensioenbelofte waar te kunnen maken. Het Pensioenfonds TNO zet zich daar voor de volle 100% voor in. Maar hoe zit het met die ambitie? Een van de graadmeters is deze tussenstand. Het geeft een beeld van hoe wij er financieel voor staan.

Allereerst is 2016 afgesloten met beleggingsrendement van 9,7%. Dat is hard nodig. Vergeleken met een jaar ervoor zijn onze verplichtingen door de aanhoudende lage rente namelijk gestegen met 7,8%. Hoewel de actuele dekkingsgraad in 2016 licht is gestegen van 110,2% naar 110,4%, is de beleidsdekkingsgraad – het gemiddelde over de afgelopen 12 maanden – iets lager dan de stand van eind 2015 en komt eind december 2016 uit op 106,1%. 100% is precies genoeg. In de grafiek hieronder staat de ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad van het afgelopen jaar en de eerste maand van 2017.

Uiteindelijk is er een positieve stijging. Daar zijn we blij mee. Deze trend is in oktober ingezet. Vanaf dat moment is de dekkingsgraad (groen) gestegen. Dit werkt langzaam door in de beleidsdekkingsgraad (het gemiddelde van 12 maanden, oranje).

Een rapportcijfer

We geven onszelf een voldoende, maar niet een ruim voldoende. We leggen uit waarom. We halen een goed beleggingsrendement, dat is mooi. Maar ondertussen blijven onze pensioenverplichtingen stijgen door de lage rentestand. Daardoor moeten we net als andere pensioenfonds extra veel geld in kas hebben om onze pensioenbelofte waar te kunnen maken. Gelukkig hebben we een buffer om dat op te vangen. Ons streven is echter een beleidsdekkingsgraad van 119%, terwijl we eind januari op 106,7% zitten.

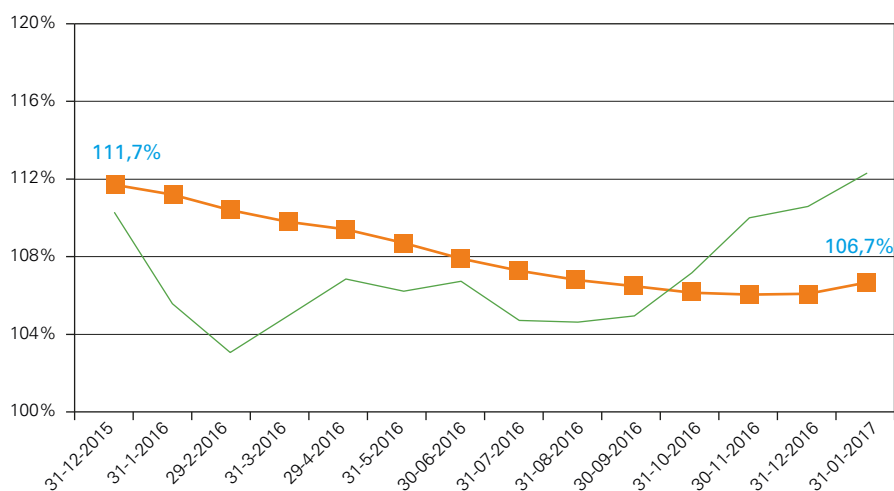
De komende tijd

Als we kijken naar de marktontwikkelingen voor de komende tijd, dan verwachten we met name impact vanuit de VS. De uitslag van de Amerikaanse presidentsverkiezingen was voor velen immers onverwacht: Donald Trump is de nieuwe president geworden. Vooralsnog reageren de

financiële markten niet negatief. De aandelenmarkten en rentes laten op dit moment een positieve invloed op de dekkingsgraad van pensioenfonds zien. Het is afwachten of dat de komende tijd zo blijft.

Wilt u op de hoogte blijven van de actuele cijfers? Houd dan het nieuws op onze site in de gaten. U vindt daar ook het jaarbericht van 2016 met een persoonlijke toelichting van Kostijn van Gerven, directeur van het Pensioenfonds TNO.

Beleidsdekkingsgraad Stichting Pensioenfonds TNO

Uw toeslag

Omdat de beleidsdekkingsgraad aan het eind van 2016 lager uitvalt dan 110%, is het wettelijk niet toegestaan om een indexatie te verlenen. Uw toeslag is dus 0% ondanks dat de prijzen stijgen met 0,4% (CPI afgeleid). De verwachting is dat we de komende jaren uw pensioen ook niet volledig mee kunnen laten groeien met de prijzen. Wel kijken we of deze gemiste indexatie op een later moment kan worden ingehaald.

eTNOs heeft iets op het hart

Hoewel eTNOs begonnen is als een gezelligheidsvereniging, is er over de jaren heen juist ook aandacht voor specifieke onderwerpen zoals zorg en welzijn. Dat is overigens kenmerkend voor veel verenigingen van gepensioneerden. Zo heeft eTNOs dus ook een actieve werkgroep Zorg en Welzijn.

Aanvullende zorgverzekering voor ouderen

Als werkgroep zetten wij ons in voor betere en betaalbare dienstverlening rondom zorg- en welzijnsthema's. Wij hebben daarom regelmatig contact met TNO en vooral ook met veel andere organisaties, zoals Heineken, Hoogovens en KLM. Zij maken namelijk

ook gebruik van een collectief contract met Zilveren Kruis. Door ervaringen uit te wisselen en gezamenlijk belangrijke punten bij Zilveren Kruis onder de aandacht te brengen, bereiken we meer. Een van de onderwerpen waar we ons voor inzetten is een aanvullende zorgverzekering speciaal voor ouderen.

Samenwerken en krachten bundelen

Wat verder speelt zijn de aankomende verkiezingen. Diverse organisaties van ouderen brengen momenteel hun wensen onder de aandacht bij de verschillende fracties. Via koepelorganisaties zoals de KNVG en de NVOG is de werkgroep Zorg en Welzijn daar ook bij betrokken. Willen we als ouderen namelijk iets bereiken, dan zal dat alleen

lukken als we gezamenlijk optreden. Wilt u meer weten of heeft u een onderwerp, dat wij als werkgroep Zorg en Welzijn ter discussie moeten stellen bij onze contacten? Mail uw vraag of tip naar secretaris@etnos.nl.

eTNOs

*De vereniging van gepensioneerden van TNO**
Houdt contact met oud-collega's, behartigt gezamenlijke belangen en deelt verhalen van toen.
www.etnos.nl

*en aangesloten werkgevers

Tip van het Sociaal Personeelsfonds

Haal de bezem door uw financiën

Het einde van de winter kan een mooi moment zijn om uw financiën weer onder de loep te nemen. Kunt u daar hulp bij gebruiken? Een gesprek met een van de onafhankelijke budgetcoaches van het SPF kan bijvoorbeeld waardevol zijn om structuur in uw financiën aan te brengen. Is meer hulp nodig, dan kan het SPF u financieel ondersteunen door uw lening over te nemen. U kunt deze vervolgens renteloos en in redelijke termijnen aan het SPF terugbetalen. Een andere mogelijkheid is dat u een schenking krijgt. Ook kan het SPF uw vakantie ondersteunen als u daar zelf de middelen niet voor heeft.

Zo helpen wij elkaar

Schroom niet het SPF te benaderen als u denkt baat te hebben bij een van de diensten. Voor slechts € 0,50 per maand

bent u lid van het SPF en kunnen zij u helpen. U kunt natuurlijk ook een oud-collega attenderen op het SPF als u vermoedt dat financiële hulp welkom is.

SPF

Bent u geïnteresseerd in een vrijblijvend gesprek of financiële hulp, belt u dan de secretaris Carla van Lit-Molenaar: 06 – 5546 1564. Of stuur een bericht naar spf@tno.nl of per post naar TNO Sociaal Personeelsfonds, Postbus 96800, 2509 JE Den Haag.

Het SPF wenst u helderheid in uw financiën en hoopt dat u binnenkort geniet van een mooi voorjaar!

Overleden pensioengerechtigden

Naam	Woonplaats	Leeftijd	Naam	Woonplaats	Leeftijd
November 2016			Januari 2017		
L.J. Roijers	Delft	84	Mw. A. Hannema	Udenhout	92
D.J. Gras	Buren	73	Mw. H.J. van Maanen	Heerenveen	69
H.G. Levelink	Beekbergen	97	Mw. J.S. Hoogenboom	Delft	86
H. van Donselaar	Schoonhoven	86	A.L.M. Roos	Schiedam	90
A.P.C.M. van der Beek	Beekbergen	88	Mw. H.M.P. Landuijt	Delft	93
O. van Rossum	Warnsveld	89	A.J. Oomes	Breda	85
Mw. J.C.C. de Die	's-Gravenhage	92	Mw. E.I. Giebel	Zoetermeer	84
G.J. Mooij	's-Gravenhage	90	Mw. A. Grozema	Rijswijk	92
G. Luten	Mildam	86	O. Brocades Zaalberg	Assen	92
D. van der Waaij	Glimmen	85	H.F. Jansen	Doesburg	80
Mw. J. den Heijer	Ugchelen	85	G. Keuning	Leiden	80
R.P. Perié	's-Gravenhage	77	A.H.H.M. Mathijssen	Bilthoven	86
Mw. C.C. Steijger	Nootdorp	76	Mw. J.W.E. Kouw	Barendrecht	94
J. den Heijer	's-Gravenhage	80	Mw. A. van den Berg	Delft	101
E.C. de Smet	Aardenburg	84	Mw. N. den Ouden	Uithoorn	88
J.H. Bergsma	Hilversum	81	Mw. G. Vanhouten	Utrecht	81
J.P.J. van der Holst	Deventer	85	Mw. D. Langeveld	Leidschendam	91
Mw. C.G. Korteweg	's-Gravenhage	79	D.T. Visser	Workum	70
Mw. H.M. van Asten	Epe	90	Mw. H.E.C. van Dongen	Apeldoorn	75
December 2016			Mw. A.C. Groeneweg	Scherpenzeel	81
Mw. H.C. de Bruijn	Oosterbeek	85	Mw. R.J. van der Chijs	's-Gravenhage	89
Mw. C.C.M. Daniels	Krimpen aan den IJssel	62	Mw. J.H.C. van Bleijswijk	Zelhem	77
Mw. B.L. van Loon	Barendrecht	86	C.N. van Eeden	Zoetermeer	84
Mw. C.P.A. Tanis	Ede	90	W. Kremers	Leerdam	89
J.A. Ton	Beesd	67	J.F. Benschop	Zeist	73
C.J. Rothfusz	Zoetermeer	84	P. Winkel	Voorschoten	81
W.M. ter Kuile	Hengelo	75	H.A. van der Meiden	Wageningen	89
Mw. M.A. Bikker	Delft	74	Mw. A. Kasteel	Nootdorp	74
Mw. M.T. Huijsmans	Son	91	Mw. C. Niemeijer	Zutphen	57
Mw. J.M.J. Verheijde	Aerdenhout	84	Mw. G. Philips	Apeldoorn	95
H. Maarse	Aalsmeer	84	Mw. G. de Visser	Wageningen	92
H. Stoffers	Berkel en Rodarijs	79	Mw. K. Hamminga	Hoogeveen	87
Mw. J.C.A. Regtvoort	Rijswijk	89	Mw. A.M. van Tricht	Arnhem	92
Mw. P.M. de Nooij	Apeldoorn	88	Mw. J.P. Helder	Rijswijk	60
S. Pieterse	's-Gravenhage	95	Mw. M. Lodder	Barendrecht	61
P.J. Steunebrink	's-Gravenhage	96	P.T. van de Camp	Soesterberg	88
J.W. Tichler	Vaassen	83	Mw. J. Rosenboom	Wageningen	85
Mw. Z.J. Brendel	Haren	91			
L. Hartgerink	Veenendaal	81			
B. Krol	Amerongen	87			
Mw. M. Forterie	Delft	95			
H. Houtman	's-Gravenhage	73			
H.F. Bordewijk	's-Gravenhage	93			
Mw. E.J. Both	Voorburg	76			

Kort nieuws

Al een tijdje in dienst?

Bijna uit dienst?

Bijna met pensioen?

Kijk op de site bij 'Wanneer in actie komen' wat voor uw situatie belangrijk is om te weten.
pensioenfondstno.nl

Onze lezersvraag

Deze zomer hebben we u gevraagd wat u van de papieren editie van de Life & Pension vindt. Zo'n **250 lezers** hebben hun mening gegeven, vooral pensioengerechtigden. Erg fijn. De overall waardering is goed. We hebben daarbij ook waardevolle tips gekregen. Zo blijkt dat we meer aandacht mogen besteden aan beleggingsbeleid en risicomanagement evenals pensioen en werk en wat er gebeurt met uw pensioen als u komt te overlijden. Dank daarvoor; we gaan met de tips aan de slag.

Nieuw in 2017: geen dienstverband en toch pensioen uitstellen

In 2017 vervalt de zogenaamde *doorwerkvereiste*. Wat betekent dat? Voorheen moest u een dienstverband hebben om uw pensioen na uw 65^e in te laten gaan. Nu is het dus ook mogelijk om het opgebouwde pensioen uit te stellen als er geen dienstverband meer is. Het aangepaste pensioenreglement vindt u op onze site. Evenals een update van de fiscale getallen van 2017.

Uw mening om onze service te verbeteren

In augustus en september hebben 578 deelnemers en 332 pensioengerechtigden de online vragenlijst naar van TNS NIPO (nu KantarTNS) ingevuld. Dank daarvoor! Uw mening is waardevol. Op onze site leest u een kort verslag van de uitkomsten.

910

Nieuw: meer gemak dankzij 'eenmalig inloggen'

U hoeft niet opnieuw in te loggen als u op onze site inlogt bij 'Mijn pensioen' en daarna MijnPensioenoverzicht.nl bezoekt. Dat geldt ook voor uitloggen. Bent u uitgelogd bij 'Mijn pensioen', dan bent u dat ook bij www.mijnpensioenoverzicht.nl.

DigiD

Uw informatie voortaan digitaal

Doet u mee? Log met uw DigiD in bij 'Mijn pensioen' op www.pensioenfondstno.nl en geef uw e-mailadres en mobiele nummer door. U ontvangt dan een bericht als belangrijke informatie bij 'Mijn pensioen' voor u klaarstaat. En de Life & Pension? Die ontvangt u dan digitaal. Bekijk hier een voorproefje www.lifeandpension.pensioenfondstno.nl/feb2017.

Oproep: lezerspanel

We zijn op zoek naar betrokken deelnemers en pensioengerechtigden die af en toe met ons willen meelesen en hun mening willen geven. We schatten in dat dit eens in het kwartaal een paar uurtjes tijd kost (ruwe schatting). Doet u mee? Mail naar vanwaaijborg@sp.tno.nl.

Stichting Pensioenfonds TNO
Laan van Zuid Hoorn 165
2289 DD Rijswijk
Postbus 7018
2280 KA Rijswijk

Telefoon: 070 4138602
Telefax: 070 4138620
E-mail: info@sp.tno.nl
Website: www.pensioenfondstno.nl
Pensioenuitvoering AZL N.V.